МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Карпатський національний університет імені Василя Стефаника
Навчально-науковий Інститут мистецтв
Кафедра сценічного мистецтва і хореографії

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«РОБОТА АКТОРА З ЛЯЛЬКОЮ»

Рівень вищої освіти – магістр
Освітньо-професійна програма «Акторське мистецтво драматичного театру і кіно»
Спеціальність «Перформативні мистецтва»
Спеціалізація «Сценічне мистецтво»
Галузь знань «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»

м. Івано-Франківськ – 2026

Робоча програма навчальної дисципліни «Робота актора з лялькою» підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань «Культура, мистецтво та гуманітарні науки», спеціальності «Перформативні мистецтва» за освітньо-професійною програмою «Акторське мистецтво драматичного театру і кіно».

Розробник: доцент кафедри сценічного мистецтва і хореографії **Януш Світлана Дмитрівна**

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми Кукуруза Н. В.

Схвалено на засіданні кафедри сценічного мистецтва і хореографії

протокол № 01 від 26 серпня 2026 року

Завідувач кафедри Кукуруза Н. В.

Схвалено на засіданні науково-методичної ради навчально-наукового інституту мистецтв

протокол №01 від 28 серпня 2026 року

Голова науково-методичної ради Макогін Г.В.

Затверджено

Директор / декан Федорак В.В.

31 серпня 2026 року

1. Загальна інформація	
Назва навчальної дисципліни	Робота актора з лялькою
ПІБ	Януш Світлана Дмитрівна
Контактний телефон викладача	+380951576752
E-mail викладача	svitlana.yanush@pnu.edu.ua
Форма навчання	денна
Статус навчальної дисципліни	вибіркова
Обсяг навчальної дисципліни	3 кредити ECTS, 90 годин
Курс (рік навчання)	II
Семестр	I
Форма підсумкового контролю	залік
Мова навчання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Графік консультацій	Очні консультації згідно з графіком

2. Передумови вивчення навчальної дисципліни

При вивченні навчального курсу використовують знання, отримані з таких дисциплін: Майстерність актора, Мистецтво художнього слова

3. Анотація до навчальної дисципліни

Курс «Робота актора з лялькою» є однією вибіркових навчальних дисциплін спеціальності В6 Перформативні мистецтва, спеціалізації В6.01 Сценічне мистецтво (вивчається у 3 семестрі).

4. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни є надання здобувачам знань та вмінь організації навчального процесу з вивчення дисциплін циклу професійної та практичної підготовки за фаховим спрямуванням ОПП «Акторське мистецтво драматичного театру і кіно». Мета дисципліни – ознайомити зі специфікою та законами творчого процесу в театрі ляльок, сформувати базові практичні навички та технічні вміння роботи з різними типами ляльок, навчити практичному застосуванню ляльки під час проєктування індивідуальних творчих робіт, вміння інтегрувати лялькове мистецтво з іншими видами перформансу, створення власних перформанс-проєктів від ідеї до сценічного втілення.

Вдосконалення професійних вмінь актора – набуття навичок ляльководіння, націлених на органічне поєднання техніки ляльководіння з внутрішньою психотехнікою актора, дещо відмінної від створення образу в драматичному театрі, оскільки процес втілення сценічного персонажу в ляльковій виставі будується за законами створення «зовнішнього життя ролі» через ляльку – головним інструментом лялькаря.

5. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність

Здатність розв’язувати складні мистецькі задачі у процесі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності

ЗК6. Здатність ініціювати й розробляти оригінальні художні та організаційні ідеї, виходити за межі усталених підходів, генерувати нестандартні рішення творчих і професійних проблем.

ЗК7. Здатність ефективно працювати як у складі творчих і фахових колективів – беручи на себе різні ролі, зокрема лідерську, – так і самостійно планувати й реалізовувати завдання з повною відповідальністю за їх результат.

ЗК8. Здатність до повноцінної взаємодії з представниками різних культур, мов і фахових спільнот; усвідомлення культурного розмаїття як ресурсу для художньої творчості та наукового діалогу.

Фахові (спеціальні) компетентності

ФК2. Здатність на поглибленому рівні застосовувати і творчо синтезувати специфічну систему виражальних засобів сценічного мистецтва – пластичних, звукових, акторських, монтажно-композиційних, сценарно-драматургічних – при самостійному створенні та художньому осмисленні складних сценічних творів.

ФК7. Здатність осмислювати власний творчий задум і сценічний твір у широкому соціокультурному, естетичному та мистецько-історичному контексті; рефлексувати над співвідношенням авторської інтерпретації та зовнішніх художніх традицій.

ФК8. Здатність передавати спеціальні знання про сценічне мистецтво та власний виконавський і педагогічний досвід у різних форматах і для різних аудиторій; розробляти авторські методики, навчальні матеріали й програми практичної підготовки.

Програмні результати навчання

ПРН 01. Критично аналізувати складні явища і процеси у сфері сценічного мистецтва, синтезувати інформацію з різнорідних джерел та будувати аргументовані судження в умовах неповних або суперечливих даних.

ПРН 05. Демонструвати поглиблену техніку сценічного виконавства – внутрішню і зовнішню – та самостійно втілювати складні художні образи, використовуючи весь арсенал виражальних засобів акторської і сценічної мови.

ПРН 06. Самостійно відбирати, аналізувати та інтерпретувати драматургічний і сценічний матеріал; обирати концептуально обґрунтовані художні засоби для реалізації задуму з урахуванням жанрового, стильового та культурного контексту.

ПРН 08. Інтерпретувати явища і твори сценічного мистецтва в широкому соціокультурному, естетичному та мистецько-історичному контексті; зіставляти авторські концепції з тенденціями розвитку суміжних мистецтв – літератури, музики, образотворчого мистецтва, кіно.

ПРН 10. Генерувати оригінальні творчі ідеї, що виходять за межі відтворення наявних зразків; проєктувати і реалізовувати авторські сценічні концепції з обґрунтуванням їх художньої та культурної цінності.

ПРН 11. Ефективно взаємодіяти в складі творчого колективу, розуміючи природу художнього синтезу в сценічному творі; координувати роботу окремих учасників процесу та брати відповідальність за якість спільного результату.

6. Організація навчання

Вид заняття	Загальна кількість годин	
	денна форма	заочна форма
лекції	10	—
практичні заняття / семінарські заняття	20	—
лабораторні заняття		—
самостійна робота	60	—

Тема	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	лекції	практ./сем.	лаб.	самост. робота	разом	лекції	практ./сем.	лаб.	самост. робота	разом
Вступ до курсу. Історія виникнення, впровадження та розвитку акторської професії в театрі ляльок.	2				2	—	—	—	—	—
Історичний розвиток і сучасні тенденції використання специфіки театру анімації, технологія опанування акторською професією. Школи майстерності театру ляльок.	2			2	4	—	—	—	—	—
Формування комплексу творчих задач у процесі постановочної роботи театру ляльок.	2			2	4	—	—	—	—	—
Формування комплексу організаційних задач у процесі постановочної роботи в театрі ляльок: елементи різних жанрів театрального мистецтва, музики, візуального мистецтва, технологій та інших сфер різноманіття сучасного мистецтва.	2			2	4	—	—	—	—	—
Види та форми навчального процесу у роботі з майстерності ляльководіння. Методи застосування їх на практиці.	2			2	4					
Методика створення експлікації, як основи для практичної роботи при здійсненні постановки. Методи роботи над п'єсою. Способи і задачі.		2		2	4					
Робота з простором: аудиторія, сцена, публічне середовище. Методи роботи над уривком з драматургічного матеріалу. Способи і задачі.		2		4	6					
Імпровізаційні техніки у практичних роботах з руками та тілом актора. Акторський етюд, як один із методів роботи в розробці драматургічного матеріалу. Види і способи роботи.		2		6	8					

Взаємодія тіла й об'єкта. Голос і звук – специфіка озвучення персонажів. Методика роботи актора з драматургією та її застосування в дальшому постановочному та навчальному процесі.		2		6	8					
Робота актора з різними системами ляльок - аналіз і практика.		2		10	12					
Колективна, групова композиція з використанням пластики тіла та рук. Методика підготовки та розробка методичних вказівок для використання у самостійній роботі студентів.		4		10	14					
Репетиційний процес і підготовка показу з дисципліни «Робота актора з лялькою»		6		14	20					
Разом	10	20		60	90	—	—	—	—	—

Поточний контроль			
Тема заняття	Форми та методи оцінювання	ПРН	Рівень
Історичний розвиток і сучасні тенденції використання специфіки театру анімації, технологія опанування акторською професією. Школи майстерності театру ляльок.	Усна доповідь, конспектування	ПРН 1	A–F (100–1)
Формування комплексу організаційних задач у процесі постановочної роботи в театрі ляльок: елементи різних жанрів театрального мистецтва, музики, візуального мистецтва, технологій та інших сфер різноманіття сучасного мистецтва.	Усна доповідь, конспектування	ПРН 5, ПРН 6, ПРН 8, ПРН 10	A–F (100–1)
Види та форми навчального процесу у роботі з майстерності ляльководіння. Методи застосування їх на практиці.	Усна доповідь, конспектування	ПРН 5, ПРН 6, ПРН 8, ПРН 10	A–F (100–1)
Методика створення експлікації, як основи для практичної роботи при здійсненні постановки. Методи роботи над п'єсою. Способи і задачі.	Практична перевірка вмінь і навичок	ПРН 5, ПРН 6, ПРН 8, ПРН 10	A–F (100–1)
Робота з простором: аудиторія, сцена, публічне середовище. Методи роботи над уривком з драматургічного матеріалу. Способи і задачі.	Практична перевірка вмінь і навичок	ПРН 5, ПРН 6, ПРН 8, ПРН 10	A–F (100–1)

Імпровізаційні техніки у практичних роботах з руками та тілом актора. Акторський етюд, як один із методів роботи в розробці драматургічного матеріалу.	Практична перевірка вмінь і навичок, самоаналіз	ПРН 5, ПРН 6, ПРН 8, ПРН 10	A–F (100–1)
Взаємодія тіла й об'єкта. Голос і звук – специфіка озвучення персонажів. Методика роботи актора з драматургією та її застосування в дальшому постановочному та навчальному процесі.	Практична перевірка вмінь і навичок, самоаналіз	ПРН 5, ПРН 6, ПРН 8, ПРН 10	A–F (100–1)
Робота актора з різними системами ляльок - аналіз і практика.	Практична перевірка вмінь і навичок, «оживлення» ляльки, техніка водіння	ПРН 5, ПРН 6, ПРН 8, ПРН 10	A–F (100–1)
Колективна, групова композиція з використанням пластики тіла та рук. Методика підготовки та розробка методичних вказівок для використання у самостійній роботі студентів.	Практична перевірка вмінь і навичок, групова взаємодія	ПРН 11	A–F (100–1)
Репетиційний процес і підготовка показу з дисципліни «Робота актора з лялькою»	Практичний звіт, групова взаємодія	ПРН 11	A–F (100–1)
Самостійна робота			
Тематика самостійних робіт	Форми та методи оцінювання	ПРН	Рівень
Етюд з лялькою	Практичний звіт, самоаналіз	ПРН 5, ПРН 6, ПРН 8, ПРН 10	A–F (100–1)
Індивідуальні завдання			
Тематика індивідуальних завдань	Форми та методи оцінювання	ПРН	Рівень

7. Критерії оцінювання результатів навчання	
Форма підсумкового контролю	залік
Загальна система оцінювання	Оцінювання знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до Порядку організації та проведення оцінювання результатів навчання успішності здобувачів вищої освіти Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Вага оцінювання форм поточного контролю	
лекції	5
практичні / семінарські	25
лабораторні	

індивідуальне завдання	5
контрольна робота	

самостійна робота	15
Вага оцінювання форми підсумкового контролю	
залік	50

Шкала оцінювання	
Рівень	Критерій
A (90–100)	Здобувач вищої освіти демонструє глибокі системні знання навчального матеріалу, вільно володіє понятійним апаратом, здатний самостійно аналізувати, узагальнювати та застосовувати отримані знання у стандартних і нестандартних ситуаціях.
B (80–89)	Здобувач вищої освіти демонструє високий рівень знань навчального матеріалу, впевнено застосовує основні теоретичні положення та допускає незначні неточності.
C (70–79)	Здобувач вищої освіти загалом правильно відтворює навчальний матеріал, володіє основними знаннями та навичками, але допускає окремі помилки у застосуванні.
D (60–69)	Здобувач вищої освіти володіє базовими знаннями навчального матеріалу, відповіді є неповними, наявні суттєві неточності та труднощі у практичному застосуванні.
E (50–59)	Здобувач вищої освіти демонструє мінімально достатній рівень знань, відтворює лише окремі положення навчального матеріалу та допускає значну кількість помилок.
FX (26–49)	Здобувач вищої освіти не засвоїв значну частину навчального матеріалу, допускає грубі помилки, але має можливість повторного складання підсумкового контролю.
F (1–25)	Здобувач вищої освіти не володіє навчальним матеріалом, не здатний виконати основні завдання дисципліни та потребує повторного вивчення курсу.

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність. Викладання навчальної дисципліни та взаємодія зі здобувачами ґрунтуються на принципах академічної доброчесності відповідно до чинних нормативних документів Карпатського національного університету імені Василя Стефаника:

- Кодекс академічної доброчесності Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (https://surl.li/ctufpk)
- Кодекс честі Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (https://surl.li/kvweic)
- Положення про систему забезпечення академічної доброчесності Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (https://surl.li/pxfcef)
- Положення про порядок розгляду повідомлень про порушення академічної доброчесності, застосування заходів реагування та оскарження Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (https://surl.li/vzzmem)
- Процедура забезпечення дотримання академічної доброчесності Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (https://surl.li/kipjui)

Відвідування занять. Організація освітнього процесу та контроль знань здобувачів здійснюються відповідно до Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу (http://surl.li/rokxqk) і Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти (https://surl.lt/uinnsy).

Неформальна освіта. Визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, здійснюється відповідно до Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти (https://surli.cc/caszlv).

9. Рекомендована література

Основна література

1.Бучма О. Є. Теорія «надмаріонетки» Гордона Крега як виражальний засіб театру ляльок. Мистецтвознавчі записки : зб. наук. праць, 2021. Вип. 39. С. 235–238.

2. Лук'яненко К. О. Методична розробка «Особливості роботи над інклюзивною виставою з урахуванням сприйняття незрячих та слабозорих глядачів». Методична розробка зі спеціального курсу з дисципліни «Майстерність актора театру ляльок» за темою творчого мистецького проєкту. Київ, 2023. 29 с.

3.Рудая Д. Образна система вистав сучасного театру ляльок: візуальний компонент. Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. 336 с. https://knutkt.edu.ua/wp-content/uploads/2025/03/Rudaia_dyser_pidpys.pdf

4. Сільченко Т. І. Жест в пластиці рук як прийом художньої виразності в контексті образотворчого мистецтва: типологічний 196 аспект. *Науковий вісник КНУТКіТ ім. І. К. Карпенка-Карого.* Київ, 2022. Вип. 31. С. 24–35.

5. Палачова, К. (2022). Музика у Харківському державному академічному театрі ляльок імені В. А. Афанасьєва: історіографічний та феноменологічний аспекти. Fine Art and Culture Studies, 6, 12–21, doi: https://doi.org/10.32782/facs-2022-6-2

6. Сільченко Т. І. Методична розробка «Пластика рук як засіб виразності у театрі ляльок: особливості використання». Методична розробка зі спеціального курсу з дисципліни «Майстерність актора театру ляльок» за темою творчого мистецького проєкту. Київ, 2023. 20 с.

7. Сільченко Т. І. Методичний посібник «Освоєння театральної ляльки відкритого типу». Київ : Видавництво Ліра-К, 2023. 114 с. фото.

8. Сільченко Т. І. Методичні рекомендації «Пластична підготовка рук актора для роботи з лялькою». Київ : вид-во Ліра-К, 2022. 36 с.

9. Сільченко Т. Освоєння театральної ляльки відкритого типу : метод. посіб. Київ : Видавництво Ліра-К, 2023. 110 с.

10.Неупокоєв Р. В. Методичний посібник «Робота з маскою в театрі ляльок». Київ: Видавництво Ліра-К, 2024. 39 с.

11. Фесенко С. Я. Тростинна лялька на теренах сучасного театру анімації. Сучасна професійна підготовка фахівців сценічного мистецтва: полілог театральних шкіл України : зб. матеріалів II Всеукр. науково-твор. конф., м. Київ, 25–26 берез. 2024 р. Київ, 2024. С. 64–66. URL: https://knutkt.edu.ua/wpcontent/uploads/2024/05/tezy_2024_sayt.pdf.

Додаткова література

1. Бучма О. Є. Особливості створення сценічного образу з театральними ляльками різних систем. Культура України. 2013. Вип. 41. С. 190–198.

2. Грушецький Я. Український театр ляльок «різних засобів виразності»: зародження, утвердження, розвиток. Київ : Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого. 2013. Вип. 12. С. 69–83.

3. Грушецький Я. Фольклор у виставах театрів ляльок України останньої чверті XX ст. Просценіум, 2012. № 1–3 (32–34). С. 111–116.

4. Інюточкін О. Мала енциклопедія режисера театру анімації. Харків : Колегіум, 2012. 167 с.

5. Інюточкін О. Специфічні особливості елементів професійної техніки актора театру анімації. Культура України. 2011. № 33. С. 12–16.

6. Клековкін О. Ю. THEATRICA: Лексикон / ІПСМ НАМ України. – К. : Фенікс, 2012. 800 с.

7.Коломієць Р. Спокуса лялькою, або невідворотність долі. Хмельницький : ПП Мельник А. А., 2010. 286 с.

8. Мельник І. І. Методична розробка «Моноакт у системі виховання актора театру ляльок». ТОВ «Видавництво «Сталь» м. Київ, 2019. 20 с.

9. Неупокоєв Р. В. Онтологія мистецтва ігрової ляльки як культурне втілення специфічних засобів виразності. *Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення ім. І. К. Карпенка-Карого* : збірник наукових праць. Київ, 2018. Вип. 23. С. 27–34.

10. Паві П. Словник театру. Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2006. 640 с.

11. Попов Л. До питання підготовки акторів для театрів ляльок на сучасному етапі. Актуальні проблеми музичного та театрального мистецтва: мистецтвознавство, педагогіка та виконавство: Тези доповідей на науковометодичній конференції. 18–19 квітня 1995 Харків: ХІМ «Прінтал». 1995. С. 53–54.Попов Л. Становлення в Україні театральної освіти лялькарів. Український театр, 2004. № 4–5.

12.Рябокобиленко С. Івано-Франківське капричіо. Український театр, 2004. Ч. 3–4. С. 6–8.

13. Сільченко Т. І. Важливість імпровізованої ляльки для майбутнього актора-лялькаря . *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.* Серія : Мистецтвознавство. 2014. № 2. С. 160–164.
14. Фесенко С. Основи тренінгу і техніки актора театру ляльок. Львів, 2009. 64 с. https://file.lib.in.ua/pdf/fesenko-svitlana-osnovy-treninhu-i-tekhniky-aktora-teatru-lialok.pdf

Додаткові електронні ресурси

Офіційний сайт міжнародного союзу лялькарів URL: https://www.unima.org/en/

Викладач Януш С. Д.